

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 21/06-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. marca 2006 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla a zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho o sťažnosti B., výrobného družstva, K., zastúpenej advokátom JUDr. J. H., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Cb 1908/93 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo B., výrobného družstva, K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Cb 1908/93 porušené bolo.

2. Krajskému súdu v Košiciach p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Cb 1908/93 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. B., výrobnému družstvu, K. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Krajský súd v Košiciach p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Krajský súd v Košiciach j e p o v i n n ý uhradiť B., výrobnému družstvu, K. trovy právneho zastúpenia 5 788 Sk (slovom päťtisíc sedemstoosemdesiatosem slovenských korún) na účet právneho zástupcu JUDr. J. H., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 24. januára 2006 doručené podanie B., výrobného družstva, K., (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpenej advokátom JUDr. J. H., K., označené ako „Sťažnosť“. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľ namieta porušenie jeho základného práva na konanie bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Cb 1908/93 o určenie pravosti prihlásenej pohľadávky 46 925 USD s príslušenstvom.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti okrem iného uviedol:

«Zákom č. 420/2004 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť dňa 01. 10. 2004, došlo k novelizácii Občianskeho súdneho poriadku, ktorou bol do tohto procesného kódexu včlenený okrem iného § 372k.

Podľa § 372k ods. 1 OSP vo veciach, v ktorých nebol doteraz určený termín pojednávania alebo pojednávanie sa napriek určeniu termínu neuskutočnilo, je súd povinný

oznámiť účastníkom predpokladaný termín pojednávania do šiestich mesiacov od nadobudnutia účinnosti tohto zákona.

Dňa 08. 04. 2005 bolo sťažovateľovi doručené Oznámenie Krajského súdu v Košiciach, ktorým konajúci súd v súlade s povinnosťou uloženou mu citovaným § 372k ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku oboznámil sťažovateľa ako žalovaného, že termín prvého pojednávania v súdnom spore „o určenie pravosti prihlásenej pohľadávky vo výške 46 925,- USD“ vedenom pred Krajským súdom v Košiciach pod sp. zn. 10 Cb/1908/1993 bude v II. polroku 2006...

Po návšteve Krajského súdu v Košiciach sťažovateľ zistil, že pred týmto súdom je proti nemu vedené klasické obchodno-právne (nie konkurzné) súdne konanie a to už od roku 1993. O existencii, predmete a právnom základe konania sa sťažovateľ dozvedel až dňa 03. 10. 2005, keď si z vlastnej iniciatívy prevzal žalobu.

Žalovaný zo spisu... ďalej zistil, že konajúci súd od podania žaloby v roku 1993 nevykonal po dobu takmer 13 rokov žiaden úkon smerujúci k prejednaniu veci. Prvým procesným úkonom súdu v predmetnej veci bolo uznesenie z 03. 10. 2005, ktoré reagovalo na prevzatie žaloby sťažovateľom a ktoré sťažovateľa vyzývalo na vyjadrenie sa k žalobe...

Na prieťahy v konaní pred Krajským súdom v Košiciach reagoval sťažovateľ tak, že sa dňa 01. 12. 2005 v súlade so zákonom č. 75/2004 Z. z. o súdoch obrátil na predsedu Krajského súdu v Košiciach so sťažnosťou na prieťahy v konaní a so žiadosťou na urýchlenie konania a dohľad nad konaním.

Dňa 22. 12. 2005 bola sťažovateľovi doručená odpoveď predsedu dotknutého súdu na podanú sťažnosť na prieťahy v konaní, v ktorej súd konštatuje, že prieťahy, ktoré vznikli vo veci 10 Cb 1908/93 boli zapríčinené objektívne danou nadmernou zaťaženosťou sudcov obchodného úseku súdu. Zároveň súd sťažovateľovi oznámil, že prvé pojednávanie vo veci začatej vo februári 1993 bude vytýčené do konca februára 2006 a vyjadril úprimné ospravedlnenie...

Ako vyplýva z odpovede predsedu... prvé pojednávanie vo veci má byť pravdepodobne vo februári 2006, t. j. presne po 13 rokoch od začatia konania. Predvolanie na pojednávanie, v ktorom by bol konkretizovaný presný termín, však nebolo do dnešného dňa sťažovateľovi doručené.»

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prijal sťažnosť sťažovateľa a aby vo veci samej nálezhom takto rozhodol:

„Nečinnosťou Krajského súdu v Košiciach v súdnom konaní vedenom pred týmto súdom pod sp. zn. 10 Cb 1908/03 bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci v primeranom čase zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd a základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Prikazuje, aby Krajský súd v Košiciach v súdnom konaní vedenom pred týmto súdom pod sp. zn. 10 Cb 1908/03 konal v súlade s Občianskym súdnym poriadkom a vo veci rozhodol.

Priznáva sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie vo výške 1.300.000,- Sk.“

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa na neverejnom zasadnutí senátu podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a keďže nezistil dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona, uznesením č. k. II. ÚS 21/06-12 z 9. februára 2006 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 14. februára 2006 právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu krajského súdu, aby sa vyjadrili k otázke vhodnosti ústneho pojednávania, a predsedu krajského súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadril aj k sťažnosti prijatej na ďalšie konanie.

Právny zástupca sťažovateľa v odpovedi na výzvu oznámil ústavnému súdu listom zo 16. februára 2006 (doručeným ústavnému súdu 17. februára 2006), že netrvá na ústnom prerokovaní sťažnosti.

Predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 8. marca 2006 (Spr. 327/06, doručenom ústavnému súdu 13. marca 2006) okrem iného uviedol:

„... Predmetný spor bol doručený nášmu súdu dňa 11. 2. 1993 a pridelený v uvedenom období viacerým sudcom (celkove 3 senátom), vzhľadom na skutočnosť nadmerného počtu sporov, ktoré riešili sudcovia obchodného úseku (prvostupňová agenda, odvolacia agenda, agenda platobných rozkazov a konkurzu a vyrovnania), pričom bolo potrebné zabezpečiť rovnomernosť rozdelenia pridelených sporov. V uvedenom období predovšetkým prvostupňová agenda bola značne rozsiahla (každý sudca mal okolo 3000 týchto sporov), pričom každý rozhodoval minimálne v 2 agendách.

Nadmerná zaťaženosť sudcov spolupôsobila jednoznačne na skutočnosť, že vo veci neboli v primeranej lehote vykonávané úkony. Ďalšou okolnosťou, ktorá tento stav spolupôsobila, je pasivita žalobcu, s ktorým ani v súčasnosti súd nemá možnosť komunikovať, keďže nepreberá zásielky na oznámenej adrese v cudzine (USA).

Po pridelení sporu súčasnej zákonnej sudkyňi (dňa 24. 3. 2004 na základe opatrenia č. 2 predsedu krajského súdu zo dňa 4. 2. 2004 – Spr. 220/04) táto písomne poverila vyššieho súdneho úradníka vykonaním úkonov súdu v zmysle zák. č. 549/2003 Z. z. (dňa 6. 10. 2004), ktorý dňa 30. 3. 2005 oznámil účastníkom konania predpokladaný termín pojednávania na druhý polrok 2006 v zmysle § 372k/ ods. 1 O. s. p.

Uznesením z 3. 10. 2005 bolo uložené odporcovi (sťažovateľovi) vyjadriť sa k žalobe v lehote 30 dní, ktorú osobne prevzal dňa 3. 10. 2005. Po vyjadrení odporcu dňa 30. 11. 2005 súd 27. 2. 2006 ustanovil pre žalobcu opatrovníka, keďže jeho pobyt nie je známy. Súd vytýčil vo veci pojednávanie na deň 24. 3. 2006 pokynom zo dňa 6. 3. 2006.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti nie je možné konštatovať, že by v čase od 24. 3. 2004 neboli vykonávané úkony súdom v primeranom čase.

Sťažovateľ v sťažnosti doručenej ústavnému súdu uvádza, že v praktickej rovine súd svojou nečinnosťou sťažovateľa znevýhodnil (neúmerný nárast príslušenstva pohľadávky, kurzovej zmeny) a poškodil v súdnom procese (obmedzenie dokazovania, nemožnosť účinne vzniesť kompenzačnú námietku atď.).

Uvedené tvrdenie nie je obsahovo v súlade s vyjadrením sťažovateľa v konaní zo dňa 19. 3. 1992 a 29. 11. 2005, keďže z neho vyplýva, že v celom rozsahu nesúhlasí s uplatnením nároku žalobcu (skutkovo a právne bezpredmetný nárok).

Ak účastník konania nepovažuje právne nárok na náhradu škody za opodstatnený, vzhľadom na skutočnosti, na ktoré poukazuje, nie je možné mať za to, že by bolo obmedzené dokazovanie a neprichádza do úvahy... len pri uznaní opodstatnenosti nároku žalovaným).

Vzhľadom na tieto skutočnosti požadované finančné zadosťučinenie považujeme za neopodstatnené.“

Krajský súd súčasne oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania v tomto konaní.

II.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...“ a porušenia práva upraveného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...“ v konaní krajského súdu vedenom pod sp. zn. 10 Cb 1908/93.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická

zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria súd považuje aj povahu prejednávanej veci.

Pri uplatnení týchto kritérií však ústavný súd súčasne berie do úvahy, že ich aplikácia je oveľa jednoduchšia v prípadoch, v ktorých zistil, že „súd bol celkovo nečinný a od podania žalobného návrhu neuskutočnil vo veci žiadne úkony“ (II. ÚS 4/03, II. ÚS 177/03).

Ako zo sťažnosti, tak aj z vyžiadaného súdneho spisu krajského súdu sp. zn. 10 Cb 1908/93 vyplynulo, že v ňom ide práve o takýto prípad, keďže krajský súd od podania návrhu 11. februára 1993 až do 30. marca 2005 neurobil žiadny úkon, ktorý by smeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa (odporcu) vo veci, bez toho, že by jeho postupu bola bránila zákonná prekážka.

Krajský súd začal vo veci konať až od konca marca 2005. V rovnakom čase sa sťažovateľ súčasne prvý raz dozvedel o tom, že je proti nemu podaný návrh na krajskom súde. Krajský súd od toho času vykonal prípravné procesné úkony (výzva odporcovi na vyjadrenie, ustanovenie opatrovníka pre žalobcu, nariadenie pojednávania na 24. marec 2006).

Predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení ako dôvody nečinnosti tohto súdu uvádza také, ktoré nemôžu ísť na ťarchu sťažovateľa (vysoký počet vecí v obchodnoprávnej agende krajského súdu). Sťažnosť na zbytočné priesťahy v konaní, ktorú sťažovateľ podal 1. decembra 2005 predsedovi krajského súdu, bola účinným prostriedkom nápravy existujúceho stavu a viedla k odstráneniu nečinnosti a k nariadeniu pojednávania vo veci.

Z uvedeného vyplýva, že v konaní sp. zn. 10 Cb 1908/93 pred krajským súdom sa od februára 1993 neuskutočnilo žiadne meritórne pojednávanie, pričom na doterajšej dobe konania sa sťažovateľ žiadnym spôsobom nepodieľal. Z doterajšieho priebehu konania súčasne vyplynulo, že krajský súd začal zisťovať základné skutočnosti, ktoré by mu mohli slúžiť ako podklad pre rozhodnutie, až od konca marca 2005. Na základe týchto dôvodov ústavný súd rozhodol, že v konaní sp. zn. 10 Cb 1908/93 pred krajským súdom došlo

k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o s'ťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší takéto rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

1. Ústavný súd v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v zmysle § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde prikázal krajskému súdu, aby vo veci sp. zn. 10 Cb 1908/93 ďalej konal bez zbytočných priet'ahov.

2. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy: „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.“

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

S'ťažovateľ požadoval priznanie primeraného finančného zadosťučinenia 1 300 000 Sk, pričom svoju žiadosť odôvodnil doterajším postupom krajského súdu, ktorý považuje „za *exemplárne a obzvlášť závažné porušenie jeho namietaných ústavných práv*“ vzhľadom na jeho hĺbku, závažnosť a následky.

Vzhľadom na celkovú dobu nečinnosti okresného súdu v konaní vo veci sp. zn. 10 Cb 1908/93, berúc do úvahy skutočnosť, že sťažovateľ sa o predĺženie tejto doby zásadne nepričinil, zohľadňujúc konkrétne okolnosti prípadu vrátane pozície sťažovateľa sprevádzanej zosilneným pocitom neistoty od obdobia, keď sa o návrhu na krajskom súde smerujúcom proti nemu dozvedel, a berúc zreteľ aj na naplnenie princípu spravodlivosti, ústavný súd považoval priznanie sumy 30 000 Sk sťažovateľovi za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

3. Ústavný súd rozhodol aj o úhrade trov konania, ktoré sťažovateľovi vznikli v súvislosti s jeho zastupovaním v konaní pred ústavným súdom advokátom JUDr. J. H., ktoré vyčíslil sumou 5 788 Sk podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, pričom vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za 1. polrok roku 2005, ktorá bola 16 381 Sk. Náhrada bola priznaná za dva úkony po 2 730 Sk a dvakrát režijný paušál 164 Sk.

Trovy konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2006